

Βοηθητικό σχεδιάγραμμα

Κεφάλαιο 7: Οι δεσμοί που ένωναν τους Έλληνες

Οι αθλητικοί αγώνες

Οι ολυμπιακοί αγώνες γίνονταν κάθε 4 χρόνια στην Ολυμπία.

Οι αγγελιαφόροι μετέφεραν το μήνυμα και σταματούσαν οι πόλεμοι.

Οι νικητές των αγώνων στεφανώνονταν με κλαδί ελιάς. Πανελλήνιοι αγώνες γίνονταν επίσης στον Ισθμό, τους Δελφούς και τη Νεμέα.

Οι Ολυμπιονίκες έμπαιναν στην πόλη τους από ένα άνοιγμα που γινόταν στο τείχος.

Η πρόβλεψη του μέλλοντος

Οι αρχαίοι Έλληνες πήγαιναν στα μαντεία.

Το πιο γνωστό ήταν το μαντείο των Δελφών, το οποίο ήταν αφιερωμένο στον θεό Απόλλωνα.

Οι χρησμοί, όπως λέγονταν οι απαντήσεις που έδινε η Πυθία, δεν είχαν πάντοτε ξεκάθαρο νόημα.

Οι αμφικτιονίες

Οι άνθρωποι που κατοικούσαν γύρω από τέτοιους ιερούς τόπους σχημάτιζαν ενώσεις που ονομάζονταν Αμφικτιονίες. Πιο γνωστή ήταν η Αμφικτιονία των Δελφών.

Όταν γινόταν συνέλευση, κάθε πόλη έστελνε δυο αντιπροσώπους

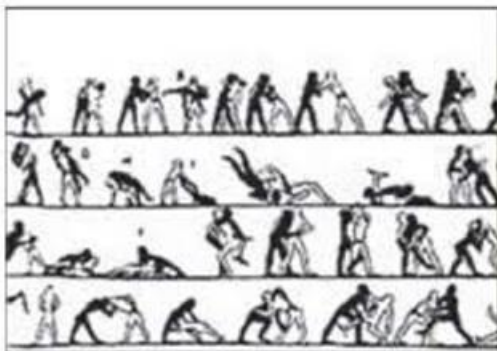
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Οι δεσμοί που ένωναν τους Έλληνες

Οι Έλληνες, παρόλο που ήταν σκορπισμένοι σε πολλά μέρη, έβρισκαν ευκαιρίες ν' ανταμώνουν. Οι πανελλήνιοι αγώνες, τα μαντεία, οι Αμφικτιονίες τούς έφερναν κοντά και τους έκαναν να νιώθουν μέλη μιας μεγάλης οικογένειας.

Οι Έλληνες, σκορπισμένοι στα παράλια της Μεσογείου και του Εύξεινου Πόντου, κράτησαν ζωντανούς τους δεσμούς που τους ένωναν. Φρόντιζαν μάλιστα να τους ανανεώνουν. Μια τέτοια ευκαιρία ήταν οι Ολυμπιακοί αγώνες. Στους αγώνες αυτούς, που γίνονταν κάθε

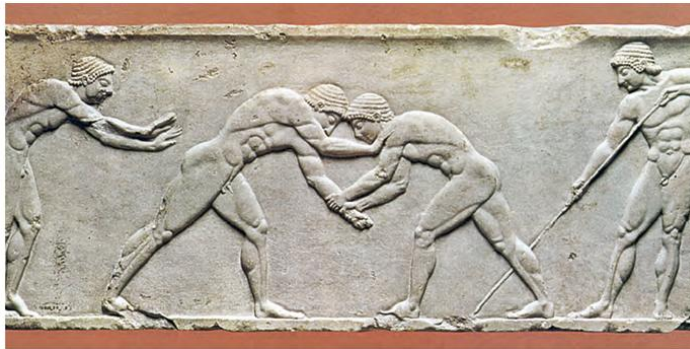
τέσσερα χρόνια στην Ολυμπία, έπαιρναν μέρος μόνο Έλληνες.

Πριν αρχίσουν οι αγώνες, αγγελιαφόροι μετέφεραν το μήνυμα των αγώνων σ' όλες τις πόλεις. Οι πόλεμοι σταματούσαν. Οι αθλητές και οι συνοδοί τους μπορούσαν έτσι να πάνε στην Ολυμπία χωρίς να κινδυνεύουν. Οι νικητές των αγώνων στεφανώνονταν με κλαδί

ελιάς και κέρδιζαν την αγάπη και την εκτίμηση όλων. Πανελλήνιοι αγώνες γίνονταν επίσης στον Ισθμό, τους Δελφούς και τη Νεμέα.

2. Η πάλη ήταν ένα από τα πολύ αγαπημένα αγωνίσματα στην αρχαία Ελλάδα.
(Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο)

1. Τους αθλητές στεφάνωναν με στεφάνι αγριελιάς.

Οι αρχαίοι Έλληνες τιμούσαν ιδιαίτερα τους νικητές. Οι Ολυμπιονίκες, όταν γύριζαν στην πατρίδα τους, έμπαιναν στην πόλη όχι από την κύρια πύλη, αλλά από ένα άνοιγμα που γινόταν στο τείχος. Μ' αυτόν τον τρόπο οι πολίτες πίστευαν ότι σε περίπτωση κινδύνου το κενό θα το κάλυπτε με το στήθος του ο αθλητής.

Οι Έλληνες, όπως πολλοί άνθρωποι, ήθελαν να προβλέπουν το μέλλον. Για να βρουν απαντήσεις στα προβλήματά τους πήγαιναν στα μαντεία. Το πιο γνωστό ήταν το μαντείο των Δελφών, το οποίο ήταν αφιερωμένο στον θεό Απόλλωνα. Οι χρησμοί, όπως λέγονταν οι απαντήσεις που έδινε η Πυθία, δεν είχαν πάντοτε ξεκάθαρο νόημα.

3. Στον ιερό βωμό του μαντείου των Δελφών ήταν πάντα αναμμένη η φωτιά.

το μαντείο:

ο ιερός τόπος στον οποίο πήγαιναν οι Έλληνες για να μάθουν από τους ιερείς τι θα τους συμβεί στο μέλλον.

η Πυθία: η ιέρεια του θεού Απόλλωνα στο μαντείο των Δελφών, η οποία μετέδιδε τους χρησμούς στους ανθρώπους. Η φράση που ακούμε σήμερα: «κάνει την Πυθία» σημαίνει ότι λέει κάποιος ή κάποια λόγια μπερδεμένα.

Οι άνθρωποι που κατοικούσαν γύρω από τέτοιους ιερούς τόπους σχημάτιζαν ενώσεις. Αυτό γινόταν γιατί συνήθως εκεί υπήρχαν θησαυροί που ήθελαν να τους προφυλάξουν. Ανάμεσα σ' αυτές τις ενώσεις, που ονομάζονταν Αμφικτιονίες, ξεχωρίζει η Αμφικτιονία των Δελφών. Όταν γινόταν συνέλευση, κάθε πόλη έστελνε δυο αντιπροσώπους. Οι αποφάσεις που παίρνονταν ήταν σεβαστές απ' όλους τους κατοίκους της περιοχής.

η συνέλευση:

ο τόπος όπου
συναντιόνταν
οι αντιπρόσωποι
του λαού για
να συζητήσουν
διάφορα
θέματα.

Όλες αυτές οι δραστηριότητες **ένωναν**
τους Έλληνες και τους έκαναν να νιώθουν
μέλη μιας μεγάλης οικογένειας.

παράθεμα 1 **Απαγορεύεται η είσοδος...**

Κάποτε μια ηλικιωμένη γυναίκα, η Καλλιπάτειρα, μπήκε στο στάδιο της Ολυμπίας την ώρα που γίνονταν οι αγώνες. Κάθισε μαζί με τους άντρες και παρακολούθησε τους αθλητές που αγωνίζονταν.

Όταν την κατάλαβαν οι κριτές των Ολυμπιακών αγώνων, οι ελληνοδίκες, τη ρώτησαν αυστηρά πώς τόλμησε να κάνει κάτι τέτοιο. Εκείνη απάντησε θαρρετά πως είναι μια ξεχωριστή γυναίκα, γιατί έχει τον πατέρα της και τα τρία αδέρφια της Ολυμπιονίκες και τώρα παίρνει μέρος στους αγώνες και ο γιος της.

Αισχίνης, 4η Επιστολή (διασκευή)

4. Το στάδιο της αοχαίας Ολυμπίας

παράθεμα 2 Το πιο παλιό ελληνικό μαντείο

Οι ιέρειες της Δωδώνης λένε τα εξής: Δυο μαύρα περιστέρια πέταξαν από τη Θήβα της Αιγύπτου και έφτασαν το ένα στη Λιβύη και το άλλο στη Δωδώνη. Αυτό το δεύτερο κάθισε πάνω σε μια βελανιδιά και μίλησε με ανθρώπινη φωνή. Είπε πως έπρεπε στο σημείο αυτό να γίνει μαντείο του Δία. Όσοι άκουσαν το μήνυμα πίστεψαν πως ήταν θέλημα του θεού και υπάκουσαν. Οι ιέρειες που διηγήθηκαν όλα αυτά ήταν η γριά Προμένεια, η Τιμαρέτη και η νεαρή Νικάνδρα. Συμφωνούσαν μαζί τους και οι Δωδωναίοι που εργάζονταν στο ιερό.

Ηρόδοτος, *Ιστορία*, Β', 54 (διασκευή)

παράθεμα 3 Η ασάφεια των χρησμών

Κάποτε ο Κροίσος, που ήταν ο βασιλιάς των Λυδών, θέλοντας να εκστρατεύσει εναντίον των Περσών, ρώτησε το μαντείο των Δελφών αν θα κέρδιζε στον πόλεμο. Το μαντείο απάντησε: «Αν ο Κροίσος περάσει τον Άλυ ποταμό, θα καταστρέψει ένα κράτος». Ο Άλυσ χώριζε τα κράτη της Περσίας και της Λυδίας. Ο Κροίσος πέρασε τον Άλυ, έδωσε τη μάχη, αλλά νικήθηκε. Τότε όλοι κατάλαβαν ότι το μαντείο εννοούσε ότι ο Κροίσος περνώντας τον Άλυ θα κατέστρεφε το δικό του κράτος.

Ηρόδοτος, *Ιστορία*, Α', 53 (διασκευή)

5. Ο αρχαιολογικός χώρος των Δελφών

παράθεμα 4 Οι υποχρεώσεις των Αμφικτιόνων

Μίλησα για την ίδρυση του ιερού και για την πρώτη συγκέντρωση των Αμφικτιόνων και διάβασα τους όρκους, με τους οποίους οι παλιότεροι Έλληνες υποχρεώθηκαν να μην καταστρέψουν καμιά από τις πόλεις που ανήκαν στην Αμφικτιονία. Συμφώνησαν τότε να μην τις στερήσουν από τα νερά των πηγών ούτε σε καιρό πολέμου ούτε σε καιρό ειρήνης. Σε περίπτωση που κάποιος δεν τηρήσει αυτή την υποχρέωση, να εκστρατεύσουν εναντίον του και να καταστρέψουν τις πόλεις του. Ακόμη, αν κάποιος κλέψει τους θησαυρούς του θεού ή κάνει κακό στο ιερό, να ενώσουν τα χέρια, τα πόδια, τη φωνή και όλες τους τις δυνάμεις για να τον τιμωρήσουν.

Αισχίνης, *Περί της Παραπρεσβείας*, 115 (διασκευή)

1. Γνωρίζεις πώς τιμούμε τους Ολυμπιονίκες σήμερα;
2. Για ποιον λόγο οι άνθρωποι εκείνη την εποχή προσπαθούσαν να γνωρίσουν τι θα γίνει στο μέλλον; Σήμερα οι άνθρωποι κάνουν τέτοιες προσπάθειες;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Οι δεσμοί που ένωναν τους Έλληνες

1. Να παρατηρήσεις τις δύο εικόνες και να απαντήσεις στις ερωτήσεις:

A) Σε ποιο άθλημα αγωνίζεται ο καθένας από τους αθλητές;

Στην πρώτη εικόνα, ο αθλητής αγωνίζεται στο άθλημα του ακοντισμού. Στη δεύτερη εικόνα, η αθλήτρια αγωνίζεται στο άθλημα άλμα εις τριπλούν.

B) Ποιο ήταν το έπαθλο για τον αθλητή της πρώτης εικόνας και ποιο είναι για τον αθλητή της δεύτερης εικόνας;

Στην πρώτη εικόνα το έπαθλο ήταν ένα στεφάνι από κλαδί ελιάς. Στη δεύτερη εικόνα το έπαθλο είναι το μετάλλιο.

Γ) Θα μπορούσε να πάρει μέρος η αθλήτρια της εικόνας στους αρχαίους Ολυμπιακούς αγώνες; Να δικαιολογήσεις τη γνώμη σου.

Στους αρχαίους Ολυμπιακούς αγώνες μόνοι οι άντρες είχαν δικαίωμα να συμμετέχουν αλλά και να τους παρακολουθούν.

2. Να συμπληρώσεις το κείμενο χρησιμοποιώντας κατάλληλα τις λέξεις της παρένθεσης: (μάντης, μαντεύω, μαντείο, απόφαση, μάντις, χρησμός, Δελφοί)

Το πιο γνωστό ..... μαντείο ..... της αρχαίας Ελλάδας ήταν αυτό που υπήρχε στους Δελφούς, ...

Οι μάντις ..... έδιναν χρησμούς ..... που βοηθούσαν τους ανθρώπους σε δύσκολες στιγμές να πάρουν τις σωστές αποφάσεις, ...

Μου αρέσει να προσπαθώ να μαντεύω ..... το τέλος μιας ιστορίας. Νιώθω σαν ένας μικρός μάντης, ...

3. Να παρατηρήσεις την εικόνα 2 στο βιβλίο σου. Στη συνέχεια να διαβάσεις με προσοχή το 1ο παράθεμα. Γιατί νομίζεις ότι απαγορευόταν να τους παρακολουθούν γυναίκες;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

